

#NWB2022 (Nordic Workshop on Bibliometrics and Research Policy)

Datum a místo konání akce: 21.-23. Turku, Finsko
Web akce: <https://sites.utu.fi/nwb2022/>
Program: <https://sites.utu.fi/nwb2022/program/>
Hlavní organizátor: Kim Holmberg (<http://kimholmberg.fi/>)

Nordic Workshop on Bibliometrics and Research Policy

NWB je akcí konanou každoročně od roku 1996, kdy se v Helsinkách uskutečnil první ročník. Samo Turku hostilo workshop podruhé, poprvé tomu tak bylo v roce 2004.

Původní název workshopu byl pouze Nordic Workshop on Bibliometrics, současnou podobu získal v roce 2002, kdy proběhl v Oslu (Norsko).

Vzdory názvu se již dávno nejedná o výhradně nordickou záležitost. Letos se účastnila poměrně velká skupina z USA, několik skupin knihovníků a pracovníků oddělení na podporu vědy z Německa, Spojeného království, zemí Beneluxu, minimálně jeden zástupce Španělska, a dokonce vedoucí bibliometrického oddělení Varšavské univerzity. Poslední zmíněný projevil velký zájem o navázání mezinárodní spolupráce s ČR, která by vedla k uspořádání podobné akce zaměřené primárně na střeoevropský prostor.

Před-workshop

V rámci před-workshopu došlo k představení možností využití databází provozovaných sponzory. Příspěvek zástupců Digital Science se zaměřoval na možnosti sledování kolaborací přes grantová schémata pomocí nástrojů Dimensions, přičemž hodinový výstup končil predikcí vzniku, v průběhu příštích 12-36 měsíců, národních úřadů, které budou kontrolovat kolaborace výzkumníků, aby citlivý vládou financovaný výzkum nemohli získat zástupci ne-přátelských zemí.

Přednáška zástupců Elsevieru se soustředila na možnosti sledování cílů udržitelného rozvoje (SDG) pomocí Scopusu. Součástí bylo mimo jiné ukázka části potřebného vyhledávacího dotazu.

Jako poslední za trojici sponzorů vystoupil zástupce Clarivate. Přednáška se soustředila na možnosti sledování různých publikačních a zpřístupňovacích/archivačních fází pomocí nástrojů Web of Science, a jak tyto možnosti podporují rozvoj Open Science (ne jen) v nordickém regionu.

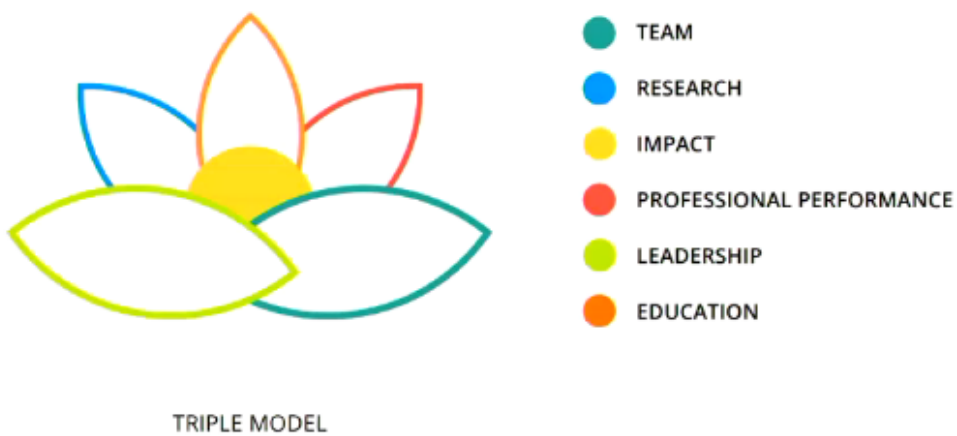
Vrchol před-workshopu představoval výstup prvního keynote, kterým nebyl nikdo jiný než Rodrigo Costas. Costas je znám i v českém prostředí, a to mimo jiné, protože se před více než dekádu podílel na Auditě výzkumu, vývoje a inovací v České republice, který byl realizován pod MŠMT v letech 2009 až 2012. Ve svém příspěvku se věnoval proměnám v hodnocení vědy, nutnosti nahlížení na scientometrii jiným, netradičním, pohledem, pokud chceme vědu dále rozvíjet a posouvat dál. Pro mě, osobně, bylo nejpřínosnější část o OpenAlex a o práci s ORCIDem. ORCID má, dle Costase, obrovský potenciál např. při výzkumu pohybu výzkumníků a sledování jejich dráhy – kdy dělají výzkum, kdy jezdí na stáže, kdy publikují, kdy učí... Taková data mimo jiné umožňují sledovat tzv. odliv/přiliv mozků.

Den 1.

První den zahájil svým humorným příspěvkem druhý keynote, prorektor pro vědy utrechtské univerzity, Frank Medema, který se zaměřil na zavádění Open Science principů a na hodnocení (nejen) vědy v Nizozemsku (Obrázek 1) na jeho domovské instituci (Obrázek 2).

Utrecht University - TRIPLE model

TRIPLE: Team Spirit as the default approach to working in academia

Obrázek 1

National Strategic Evaluation Protocol The Netherlands 2021-2027

Evaluation is in relation to the unit's strategy

Three criteria:

Research Quality, Societal Impact and Viability

Four Aspects:

- **Open Science practices and efforts**
- **PhD policy and Training**
- **Academic Culture (Openness, Safety, Inclusiveness, Research Integrity)**
- **Human Resources Policy (Diversity, Talent Management)**

https://www.vsnul.nl/files/documenten/Domeinen/Onderzoek/SEP_2021-2027.pdf

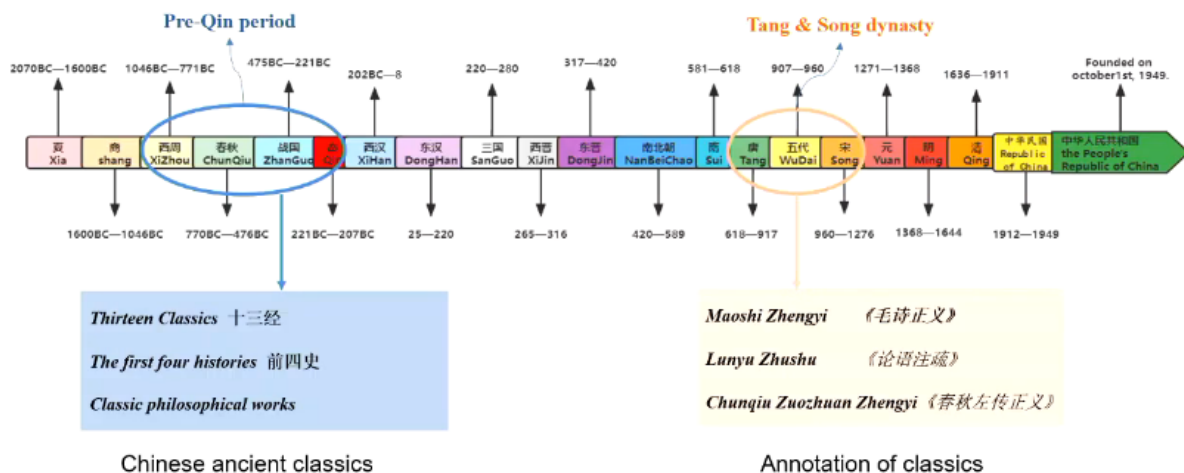

Obrázek 2

Po něm následoval první blok, kde se čtyři skupiny řečníků zaměřovaly na možnosti rozvoje a benefity plynoucí z implementace Open Science principů, a to včetně do evaluace jednotlivců. V rámci bloku byl pro české poměry nejvíce relevantní druhý příspěvek „The benefit of open access (OA) for researchers in lower-income countries: Tracing evidence through analyses of reference patterns“ za kterým stáli Henrik Karlstrøm a Dag W. Aksnes. Z příspěvku vyplynulo, že zatímco v minulosti v počtu referencí vedli autoři z bohatých zemí, tak díky implementaci principů Open Science, speciálně pak publikování v režimu Open Access, vede ke snižování rozdílu mezi počtem referencí autorů z bohatých a chudých zemí.

Druhý blok opustil téma Open Science a přesunul se k práci s vědeckou literaturou, k její analýze a možnostem nakládání s ní. Za nejlepší příspěvek a nejzajímavější výzkum prezentovaný v rámci bloku lze bezesporu označit hned první příspěvek autorky Hao Zhou, která provádí na základě fulltextové analýzy citační analýzu starověkých čínských klasických děl (Obrázky 3, 4, 5).

Research material

Obrázek 3

Three formats of citation

- 世世稱孤，而有許由、延陵季子之讓，喬松之壽，孰與以過終哉？即君何居焉？忍不能自離，疑不能自決，必有四子之禍矣。【《易》曰「亢龍有悔」】，此言上而不能下，信而不能誠，往而不能自返者也。願君孰計之！
- 太史公曰：女無美惡，居宮見妒；士無賢不肖，入朝見疑。故扁鵲以其伎見殃，倉公乃蹤跡自隱而當刑。縱禁通尺牘，父得以後寧。故【老子曰「美好者不祥之器」】，豈謂扁鵲等邪？若倉公者，可謂近之矣。
- 物盛則衰，天地之常數也。進退盈縮，與時變化，聖人之常道也。故【國有道則仕，國無道則隱】。

Obvious citation

- Title of cited book
- Name of author

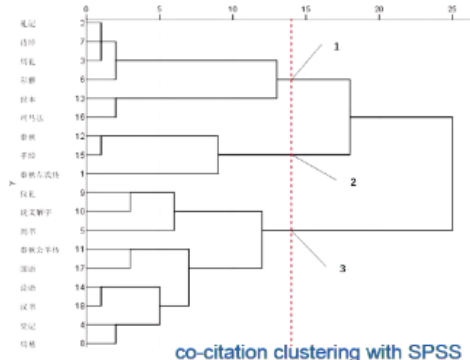
Hidden citation

- Citation content

Obrázek 4

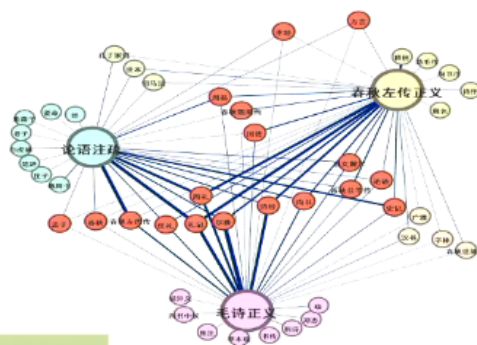
Bibliometric Analysis

The citing book	Number of citations	Number of cited books	The size of citing book
<i>Maoshi Zhengyi</i> 《毛诗正义》	7023	165	800w
<i>Lunyu Zhushu</i> 《论语注疏》	622	69	23.6w
<i>Chunqiu Zuozhuan Zhengyi</i> 《春秋左传正义》	4724	158	200w

Analysis perspective:

1. Statistics of citations
2. Feature mining of citation distribution
3. Citation Behavior Analysis
4. Citation analysis: Citation coupling analysis, Citation co-citation analysis

The citation networks with Gephi

Word cloud with WordArt

Obrázek 5

Třetí blok dne se soustředil na vzorce v chování autorů, přičemž se opět objevilo téma mobility (v příspěvku který prezentovala Silvia Dobre, jedna ze zástupců Elsevieru), a došlo i na poměrně kontroverzní příspěvek, který si vysloužil řadu kritiky, nejvíce pak od přítomných knihovníků z povolání, jehož tezí bylo, že klesá výzkumná kolaborace mezi nordickými zeměmi. Oprávněná kritika se zaměřovala hlavně na celé pojetí příspěvku, který se opíral hlavně o procentuální poměry, které však v tomto případě nemají vypovídající hodnotu – procentuální pokles totiž nemusí nutně znamenat (a neznamená) pokles kolaborace mezi nordickými zeměmi, ale spíše nárůst jejich kolaborace se zeměmi mimo nordický region.

Dosud nezmíněnou součástí prvního dne byla také představení posterů a jejich prezentace. Českému prostředí byl velmi blízký poster Witolda Sygockiego z Varšavské univerzity, který se zaměřoval na narůstající citace wikipedie, nutnost jejich destigmatizace a potřebu nastavit pro ně jasná pravidla.

Prezentované poster

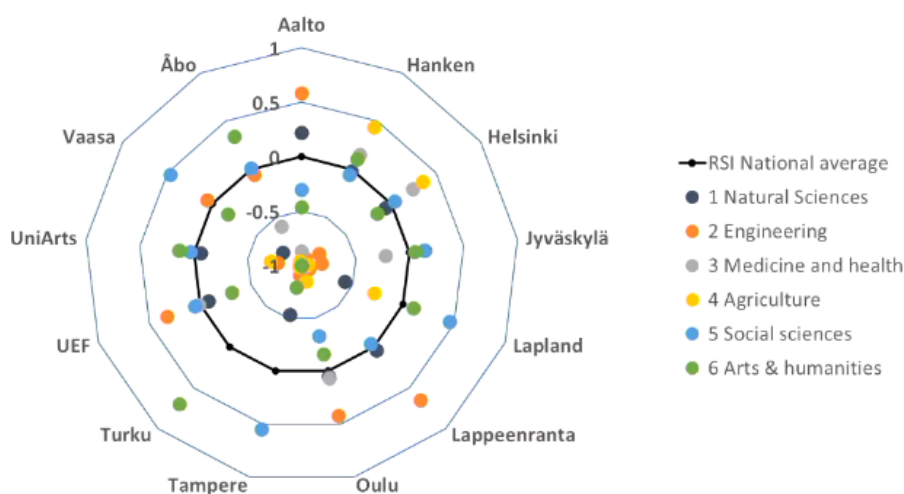
- **Witold Sygocki and Aneta Drabek:** Does citing Wikipedia make sense – *some examples on OSH*
- **Kasper Bruun and Marianne Gauffriau:** Selected responsible research assessment guidelines – an overview
- **Melanie Martini:** The use of patent analysis in foresight, a data driven review
- **Hans Pohl:** Assessing the citation impact of international research collaboration
- **Riku Hakulinen:** Trying not to use research field classifications for determining citation impact
- **Erwin Krauskopf and Mauricio Salgado:** Inconsistency in the use of the Digital Object Identifier (DOI) in journals used by Chilean researchers in Social Sciences, Arts & Humanities.
- **Caroline S. Armitage, Håkon M. Bjerkan, Inger Gåsemeyr, and Eli Heldaas Seland:** Building a portal for Norwegian sustainability research: From a bibliometric study to an open science service
- **Euan Adie:** Bridging the Policy Gap
- **Rachel Miles:** Virginia Tech Research Impact & Intelligence Team: An Integrative Approach to Research Analytics and Responsible Assessment Practices
- **Ashraf Maleki:** Can Public Reviews on Policy Cited Scholarly Books Indicate Social Tension

Den 2.

Poslední den byl zahájen panelovou diskuzí o výhodách a omezeních Nordického indikátoru. Téma, byť vzdálené českému prostředí, přineslo zajímavé podněty. Kdybych měl najít nějakou paralelu, tak je to to, že je systémům hodnocení v nordických zemích vytýkáno téměř totéž, co Metodice 2017+ u nás v ČR – nedostatečná reflexe nutnosti publikovat v národních jazycích, nedostatečné/nepřesné měření společenského dopadu (díky M1 M17+ jsem měl pocit, že v tomto se nám v ČR daří více, ale nejsem tak moc obeznámen se situací v nordických zemích, nemohu to tedy doložit), obrovská časová a personální náročnost (např. ve Finsku – 23 panelů, cca 250 vědců, což se zas tak neliší od M1 M17+). Diskuze v mnohém připomínala veřejnou diskuzi Učené společnosti České republiky na téma Současný stav hodnocení vědy v ČR, která proběhla v obdobném termínu, 20. září tohoto roku.

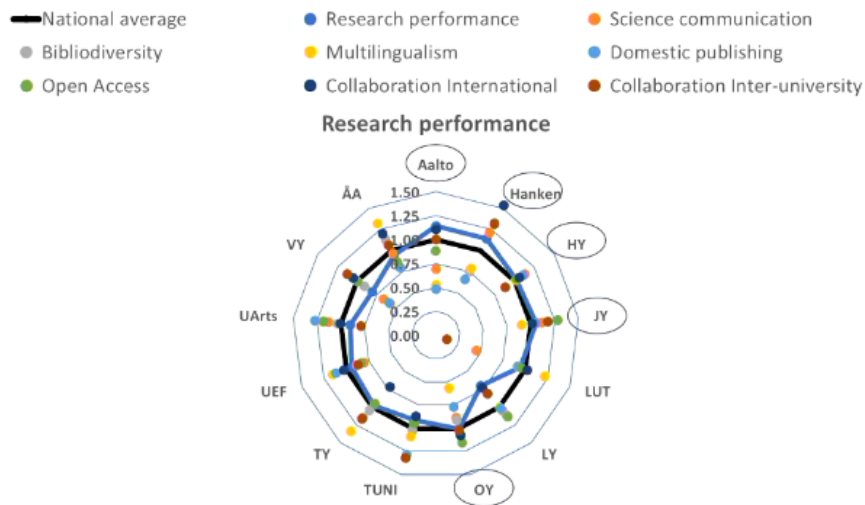
Na panelovou diskuzi navázal první blok dne, který se zaměřoval na hodnocení vědy na nordických univerzitách. Mimořádně zajímavý příspěvek představil Otto Auranen z Academy of Finland ve kterém se zaměřil na Multiúrovňovou analýzu finských univerzit napříč obory. Autor řešil výzkumné profily univerzit (Obrázek 6), vědecký výkon (Obrázek 7), Open Access a komunikaci (Obrázek 8), publikační pestrost (Obrázek 9) a kolaborace (Obrázek 10). Na základě dat z Rejstříku informací o výsledcích by bylo možné výzkum z velké části replikovat pro podmínky ČR, což by mohlo pro některé instituce představovat zajímavé doplnění závěrečných zpráv z Modulu 2 Metodiky 2017+.

Different disciplinary profiles of universities *Relative Specialization Index (RSI)*

Obrázek 6

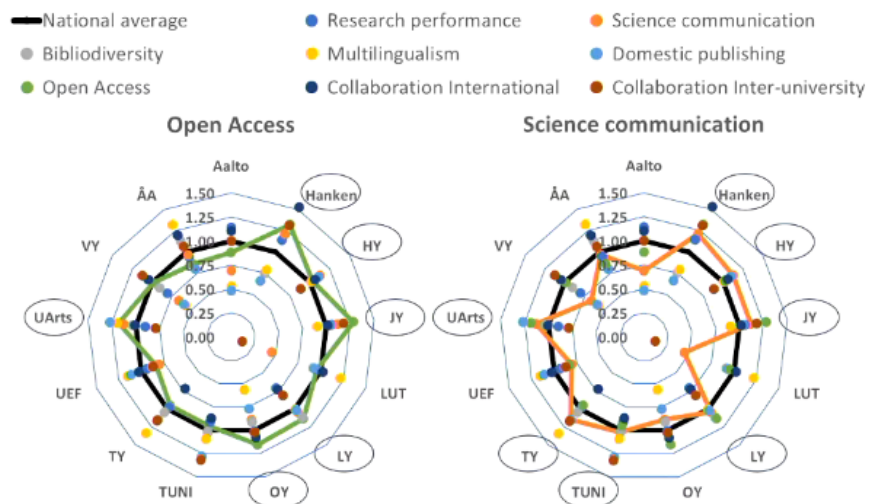
Results: 2016-2018 publication profiles

10

Obrázek 7

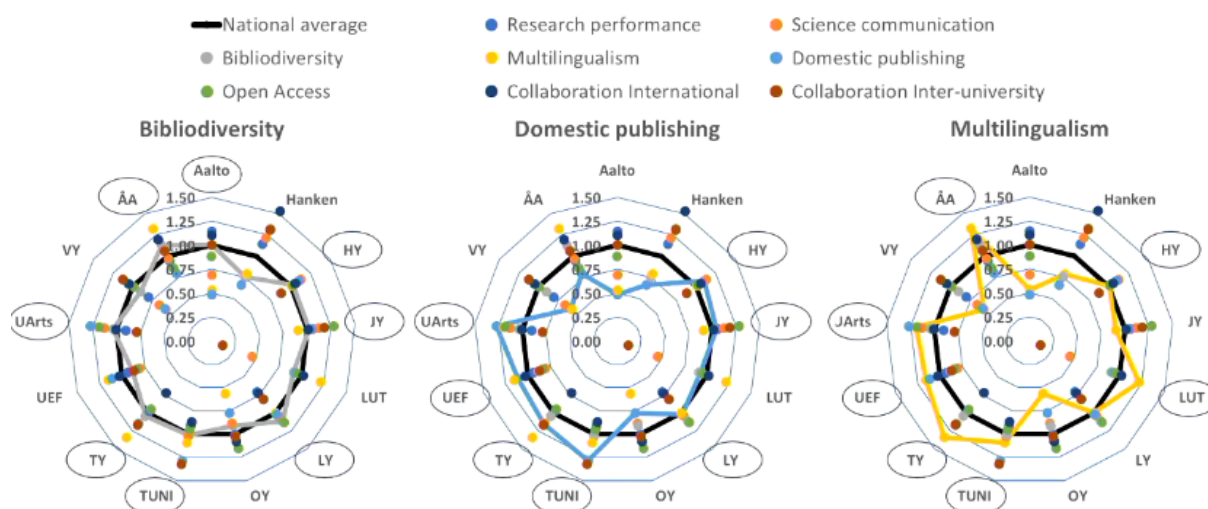
Results: 2016-2018 publication profiles

11

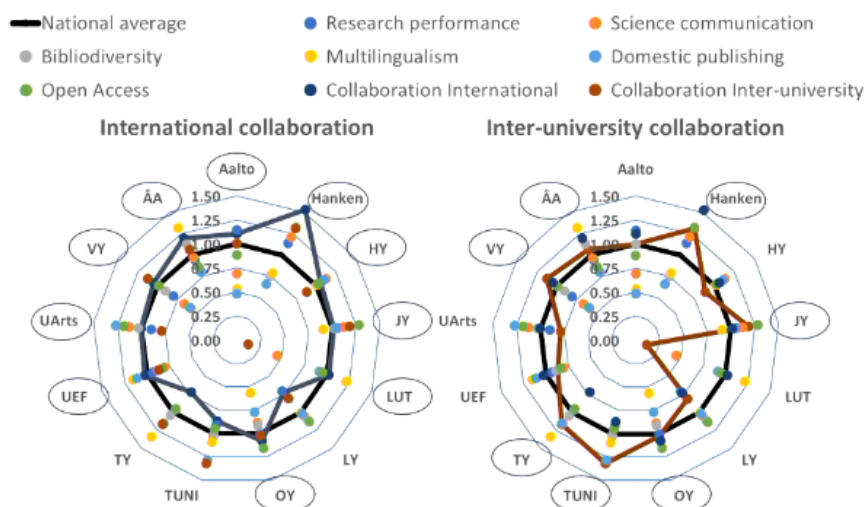
Obrázek 8

Results: 2016-2018 publication profiles

Obrázek 9

Results: 2016-2018 publication profiles

Obrázek 10

Odpolední část posledního dne workshopu zahájila Cassidy R. Sugimoto, třetí keynote, se svým obsáhlým a komplexním příspěvkem zahrnujícím vývoj scientometrie (a vůbec myšlení o vědě a vědeckém procesu) od Sokrata po současnost. Na ní pak navázal poslední blok workshopu, který se zaměřoval na altmetriky. Zatímco první prezentující, André Brazil, prezentoval altmetriky a jejich využití pro možné hodnocení a sebeevaluaci výzkumných institucí, hlavně univerzit, a jejich možnosti poskytnout doplnění klasické bibliometrie, tak Dennis Donathan a Ashraf Maleki se zaměřili na práci se sociálními sítěmi daleko za úroveň toho, co nám nabízí automatické nástroje jako je Altmetric.com či PlumX. První zmíněný se demonstroval svou práci při analýze subredditu Australia, druhá zmíněná pak svou mravenčí práci při analýze dat o tweetech a retweetech odkazujících na vědecké práce. Nutno podotknout, že byť byly všechny tři příspěvky mimořádně zajímavé, tak do služeb knihoven by se dal

implementovat pouze první zmíněný model. Analýzy Twitteru a Redditu, jak byly představeny, vyžadují enormní množství času a práce.

Shrnutí

Workshop považuji za mimořádně přínosný. Po návratu jsem začal zkoušet některé nové nápady, které jsem si přivezl, a vidím v nich veliký potenciál. Něco takového je ale nepřenositelné ve zprávě tohoto typu. Podstatně vhodnější by bylo vzít některá data ČR, kupříkladu z RIV a podívat se na dílčí otázky relevantní pro české prostředí a udělat seminář pro knihovníky v rámci kterého bychom se podívali na různé mýty o vědě, které se u nás opakují (okolo hodnocení, jazyků publikování...), a které přední evropští odborníci na scientometrii považují za překonané.

Workshop mi umožnil také navázat zajímavé kontakty z nichž největší potenciál má nejspíš zájem o spolupráci Witolda Sygockého z Varšavské univerzity.

Mimořádně zajímavé bylo také setkání a diskuze o situaci v české vědě s Rodrigem Costasem, která má detailní znalost českého prostředí z doby, kdy se podílel na auditu českého výzkumu, vývoje a inovací. Doptával se mě na změny v publikačních trendech mé mateřské instituce, protože si vybavoval některé problematické body. Následně jsme spolu vedli diskuzi o fungování národní Metodiky 2017+, kterou i on, jako člověk zvenku, při našem neformální rozhovoru označil jako krok správným směrem, a to hlavně vzájemnému doplňování Modulů 1 a 2.